

8 MART ve TÜRKİYE'DE KADIN OLMAK

Günseli KAYA
İnsan Hakları Savunucusu

- Türkiye'de kadınların iş gücüne katılım oranları son derece düşük. Kadınların toplam istihdamdaki payı % 26.7 dir. (TÜİK 2006 7-8-9 aylar verisi) Kadınların iş gücüne katılımı erkeklerin yaklaşık 3'te 1'i seviyesinde.
- Kadının eğitim seviyesi artsa bile iş bulma şansı yükselmemektedir. Üniversite mezunu erkeklerin sadece yüzde 9.3'ü işsizken, üniversite mezunu kadınlarda işsizlik oranı yüzde 18.1.
- Ülkemizde sendikali kadın işçilerin sendikali işçiler arasındaki oranı yüzde 13;
- Kadınların kamu çalışanları içindeki oranı % 34'tür

Türkiye'de 8 Mart kutlamalarının kadınların birlik, mücadele ve örgütlenmelerine hizmet eder biçimde gerçekleştirilmesi her zamankinden daha fazla önem taşıdığı kanısındayım. Bunun için 8 Marta konu olan direnişi ve nasıl bu günlere taşındığının doğru bilinmesi ve anlaşılması gerekmektedir. Ancak böylelikle bu tarih tarihsel anlamından koparılmadan, geleceğe taşınabilir.

Bundan tam 150 yıl önce 1857 yılında New York'lu dokuma işçisi kadınların 16 saate varan çalışma saatlerine karşı yükselttiği direnişin tarihidir 8 Mart! Kendilerine insanca çalışma koşulları ve belirlenmiş çalışma süresi ve bu sürenin yasal güvenceye alınmasını isteyen işçi kadınlar üretimi durdular ve direnişe geçtiler. Grev diğer fabrikalardan duyuldu, yer yer yayıldı, Manhattan ve Şikago'lu dokuma işçilerine sıçradı, diğer işçilerden de destek gördü. Fabrika sahipleri tehditlere başladılar ve fabrika kapılarını işçilerin üzerine kilitleyip dışarıyla bağlantılarını kestiler. Nasıl olduğu "bilinmez" biçimde çıkan yangında 109 kadın işçi yaşamını yitirdi. Bunun üzerine yaşanan protestoların, direnişlerin sonucu çalışma süreleri üzerine tartışmalar başladı, onyıllar süren mücadele ve direnişler sonrasında bedeller ödenerek kazanımlar sağlanabildi.

Tarih 3 Ocak 2006: Bursa'da yatak ve ev tekstil malzemesi üreten fabrikada, gece vardiyasında çıkan yangında yaşları 15-21 arasında, biri hamile altı kadın işçi yanarak can verdi. Fabrika kapıları dışarıdan kilitliydi. Fabrikanın yangın

sigortası vardı, can veren kadınlar ise sigortasızdı!

Tarih 7 Şubat 2007: Urfa Ceylanpınar'da çoğunluğunu yaşları 12-16 arasında değişen kadınların oluşturduğu 40 tarım işçisini taşıyan kamyon dereye devrildi. Koyun ve inek sağmaya giden kadın işçilerden altısının cesedi bulundu; Yirmibir işçinin cesedine ulaşılmadı.

8 Mart etkinliklerini, nasıl bir ülkede yaşadığımızı unutmadan gerçekleştirmeliyiz. Ülkemizi ve yaşam-çalışma koşullarımızı anlamaya çalışırken sadece kendi penceremizden bakmamalıyız sorunlara... Perspektifimiz geniş, ufkumuz açık olmalı. Bir kez egemen sınıfların kadınlarının sorunları, tercihleri, istemleriyle, yalnız işçi kadınların değil, hangi sektörde olursa olsun tüm çalışan kadınların, iş bulamayan ya da ev içi emeği değerlendirilmeyen, ekonomik olarak bağımlı, sosyal güvenceden yoksun kadınlarınkinin aynı olamayacağı çok açık değil mi? Egemen sınıf kadınlarının istem ve özelemleriyle; çatışma ortamından dolayı çok yönlü kayıplar yaşayan, feodal kültürün yoğun baskısı altında olan, metropollere göç eden, Türkçe bilmeyen, kültürel bir yabancılaşma içinde yalnızlaşan; ayrımcılığa uğrayan, gerici-ırkçı yaklaşımların öznesi olarak "öteki"leştirilme ile karşı karşıya kalan, niteliksiz-atıl işgücü konumunda, dolayısıyla iş bulma olanaklarından yoksun, yoksullukla, sefaletle yüzyüze olan kırsal kesimde özellikle doğu ve güneydoğulu kadınların özelemlerinin, sorunlarının aynı olmayacağı açık değil mi? Ezilen tüm kadınların her türlü ayrımcılığı reddeden, kimlik, statü hiyerarşisinden uzak bir

yaklaşımla birbirini dinlemeye, anlamaya, acısını, sıkıntısını paylaşmaya, sorunlarının ortaklığı kadar güçlerini de mücadelelerini de birleştirmeye ne kadar çok ihtiyacı var!

Kapitalizmin, sanayi ve teknolojiyi geliştirerek feodal üretim biçimini tam olarak çözemediği, dolayısıyla feodal kültürün özellikle de sosyal ve kültürel yaşamda etkisini sürdürdüğü; üretim araçlarının üretiminin yapılamadığı, her alanda kullanılan teknolojinin dışarıdan satın alındığı bir ülkede yaşıyoruz. Ekonomimiz Dünya Bankası ve İMF tarafından yönlendirilirken, yer altı ve yer üstü kaynaklarımız, insan gücümüz, tarımımız yeni çıkarılan ve çıkarılmakta olan yasalarla uluslararası tekelere, globalleşen sermayenin dizginsiz yönetimi ve sömürüsüne bırakılmaktadır. Ezilen ulusların ve halkların kardeşliği, birliği ırk, milliyet, din ve mezhep farklılıkları körüklenerek yok edilmeye çalışılmaktadır. Her tür ayrımcılık kışkırtılmakta, farklılıklar savaş nedeni sayılmaktadır. Ortadoğunun durumu buna en yakın ve somut örnektir. Ülkemizde de kadınlar ikinci cins konumundadır ve her durumda zaten ayrımcılığa, şiddete uğramaktadırlar; etnik kimlikleri ise bu ayrımcılığın katmerlenmesi anlamına gelmektedir. Etnik farklılıklarımız ortak mücadele ve örgütlenmenin önünde engel olamaz, tersine ortak mücadelemizin nedenlerini oluşturmalıdır. Güçlerimizi birleştirmeli, ekonomik-sınıfsal, cinsel ayrımcılığa, sömürüye, gericiliğe, ırkçılığa, şövenizme karşı sesimizi yükseltmeliyiz.

Ülkemizde kadın olmak, insanın hayatını sürdürebilmesi veya geliştirebilmesi için gerekli bilgi ve becerileri kazanma süreci olarak tanımlanabilen eğitim sürecinde, olanaklara ulaşmada fırsat eşitliğine sahip olmamak demektir

Kadın erkek egemen ideoloji ve uygulamalardan, cinsiyetçi ayrımcılıktan yaşamsal düzeyde etkilenmektedir. Cinsiyet ayrımcılığı kız çocuklarının okullaşma oranlarına; cinsiyetçi roller en çok kitaplara yansımaktadır.

Türkiye'de kadınlar arasında okur yazarlık oranı % 83.2 dir.

15-19 yaş arası kızların yüzde 44.3'ü, erkeklerin ise yüzde 22.6'sı olanaksızlık nedeniyle okula gidemiyor.

25 yaş ve üzeri erkeklerde ilk okul mezunu olanların oranı: % 71; kadınlarda % 27

Türkiye'de eğitimsiz kadın oranları batıdan doğuya gidildikçe artış göstermektedir. 15-49 yaş arası eğitimsiz kadınların % 42'si Diyarbakır, Erzurum ve Şanlıurfa'da yaşamaktadır.

Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da her on kadından beşi okuma yazma bilmemektedir.